

ประกาศใช้บอกศักราชตามสุริยคติ

พระยาวิสุทธสุริยศักดิ์ ผู้รั้งตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงธรรมการ รับ
 พระบรมราชโองการเหนือเกล้าฯ คำว่าสั่งว่า สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
 กรมพระยาวิชิรญาณวโรรส ทูลว่า การบอกศักราชนั้น
 แต่เดิมก็เพนบอกวันตามที่ใช้กันอยู่ในสมัย มาบัดนี้ในราชการใช้
 นับเวลาตามสุริยคติแล้ว แต่การบอกศักราชนั้นยังเป็นไปตามแบบ
 เดิมหาสมแก่สมัยไม่ ทรงเห็นควรจะแก้แบบบอกศักราชให้เป็นไป
 ตามสุริยคติ จัดระเบียบใหม่ให้เข้ากัน เมื่อจะใช้ อย่างนี้ จำจะต้อง
 กำหนดวันขึ้นพุทธศักราชใหม่ อิงวันสุริยคติ จะอิงวันวิสาขบูชา
 เหมือนอย่างเดิมไม่ได้ ทรงเห็นควรกำหนดเอาวันที่ ๑ เมษายน เป็น
 วันขึ้นพุทธศักราชใหม่ เพื่อจะได้เข้ากับจารีตของบ้านเมือง อันจะตั้ง
 หักใช้สุริยคติกาลเช่นนี้ ทรงเห็นไม่ผิดต่อการพระศาสนา เห็นว่า
 ฝ่ายพระศาสนายอมใช้นับเวลาตามจารีตของบ้านเมือง แต่ในครั้งนั้น
 จารีตของบ้านเมืองใช้จันทรคติกาล ในฝ่ายพระสงฆ์จึงได้ใช้ตาม
 ทรงซักเรื่องในวัดสุปัฏนารามชั้นชกะคัมภีร์ มหาวรรคมาตสาธก เรื่องนั้นว่า
 ครั้งหนึ่งพระเจ้าพิมพิสาร ครดิใช้ราชบุรุษไปกราบทูลสมเด็จพระพุทธเจ้า
 ด้วยเรื่องจะเดือนฤกษ์ คือ ทอดธิดามาตั้งท้ายฤกษ์อื่น ขอให้ภิกษุสงฆ์
 เดือนวัน เจ้าพรหมยาออกไปอีกชั่วศุกรบักษนำคืออีกเดือนหนึ่ง สมเด็จพระ

พระพุทธเจ้าตรัสให้อนุวัตตาม บัดนี้บ้านเมืองใช้สุริยคติเป็นหลัก จะใช้ อย่างนั้น ก็ควร สดด้วย บำเพ็ญหาประเทศฝ่าย พระวินัยว่า สิ่งใด พระตถาคตไม่ได้ ทรง พระอนุญาตไว้ แต่ อนุโตมสิ่ง ซึ่งได้ทรง พระอนุญาตไว้แล้ว สิ่งนั้นควร แดพุทธศักราชนั้น ก็ตั้ง เมื่อสมเด็จพระพุทธเจ้า นิพพานแล้ว จะแก้ไขก็ไม่มี เหตุคิด ชัดในทาง พระพุทธบัญญัติ ทั้งได้ ทรง ปรัชญาความ ชื่อนี้กับ ผู้เข้าใจใน โหราศาสตร์ ทั้ง คฤห์ลัทธิ บรรพชิต มี พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระเทวะวงศ์วโรปการ เป็นต้น เห็นว่าควร แก้ไขได้ ได้ทรง วางระเบียบที่จะใช้ แดแบบ บอศักราชไว้เป็น อย่าง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง พระราชดำริเห็น ชอบ แดทรง พระอนุ มัติตาม โปรดเกล้าฯ ให้ ใช้แบบ บอศักราชนี้ ใน ราชการ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ร.ศ. ๑๓๑ เป็นต้นไป ขอ พระภิกษุผู้จะ ถวายเทศนา จึง บอศักราช ตาม แบบที่วางไว้

ประกาศ มา ณ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทร ศก ๑๓๐

(ลงนาม) วิสุทธสุริยศักดิ์

ผู้รับเสนาบดี

ระเบียบที่จะใช้

- ๑ คก นับแต่ปี พระพุทธเจ้า นิพพาน เป็น ปีอดีต เบ็ดเตล็ด คกใหม่ ใน วันที่ ๑ เมษายน เช่น วันที่ ๑ เมษายน ร.ศ. ๑๓๑ นับ พุทธศก ๒๔๕๕ ฯ
- ๒ เดือนจัต เป็น ๑๒ คงที่ ไม่มีอธิกมาส มีชื่อ แดจำนวน วัน ดังต่อไปนี้

เล่ม ๒๘ หน้า ๕๐๓ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๓ มีนาคม ๑๓๐

๑	จิกต์มาได้	คือ	เมษายน	๓๐	วัน
๒	เวส้ารมาได้	„	พฤษภาคม	๓๑	„
๓	เชฐ์ฐ์มาได้	„	มิถุนายน	๓๐	„
๔	อาส้าพห์มาได้	„	กรกฎาคม	๓๑	„
๕	ส้าวณมาได้	„	สิงหาคม	๓๑	„
๖	โปคต์ปทมาได้	„	กันยายน	๓๐	„
๗	อัสต์ยษมาได้	„	ตุลาคม	๓๑	„
๘	กัตคักมาได้	„	พฤศจิกายน	๓๐	„
๙	มาคตริมาได้	„	ธันวาคม	๓๑	„
๑๐	บุสส์ตมาได้	„	มกราคม	๓๑	„
๑๑	มาฆมาได้	„	กุมภาพันธ์	๒๘	„ โดยปกติ
				๒๙	„ โดยอธิทิน
๑๒	ฉักคฺณมาได้	„	มีนาคม	๓๑	„

๓ บอกคักกราช ในภาษามคธ ใช้ชื่อข้างหน้า ในภาษาไทย ใช้ชื่อข้างหลัง ฯ

๔ วันแห่งเดือน เรียกในภาษามคธว่า ทิน นัปโดยลำดับปรณสังขยา ดังต่อไปนี้

ปฐม	ทิน	วันที่	๑
ทุติย	„	„	๒
ตติย	„	„	๓

จตุรศกั	ทิน	วันที่	๔
บัญญัติ	”	”	๕
ฉัฐฐิ	”	”	๖
สัตตคัม	”	”	๗
อัฐฐิม	”	”	๘
นวม	”	”	๙
ทศม	”	”	๑๐
เอกาทศม	”	”	๑๑
ทวารศม	”	”	๑๒
เศรศม	”	”	๑๓
จตุทศม	”	”	๑๔
ปักษ์นศม	”	”	๑๕
โตฬศม	”	”	๑๖
ดักศรศม	”	”	๑๗
อัฐฐารศม	”	”	๑๘
เอกนวิศตัม	”	”	๑๙
วิศตัม	”	”	๒๐
เอกววิศตัม	”	”	๒๑
พาววิศตัม	”	”	๒๒

เทวีคีติม์	ทิน	วันที่	๒๓
จตุคีติม์	„	„	๒๔
ปัญจคีติม์	„	„	๒๕
ฉัพคีติม์	„	„	๒๖
สัตตคีติม์	„	„	๒๗
อัฐคีติม์	„	„	๒๘
เอกนคคีติม์	„	„	๒๙
คคีติม์	„	„	๓๐
เอกคคีติม์	„	„	๓๑

๕ วันแห่ง สัตตทาหะเรียกวาร มีชื่อ ดังนี้

- ๑ อาทิจจวาโร วันอาทิตย์
- ๒ จันทวาโร วันจันทร์
- ๓ ภูมิมวาโร วันอังคาร
- ๔ วุชวาโร วันพุธ
- ๕ วิหิบบตีวาโร วันพฤหัสบดี
- ๖ สุกกวาโร วันศุกร์
- ๗ โสรวาโร วันเสาร์

ชื่ออื่นซึ่ง เป็นไวพจน์ของ ชื่อเหล่านี้ ก็ใช้ได้ เช่น รวาโร วัน
อาทิตย์ สตีวาโร วันจันทร์ เป็นต้น อย่าง ๖

